

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 797)

Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köy İşleri ile Dış İşleri Komisyonları Raporları (1/863)

T.C.

Başbakanlık

13.7.2004

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-921/3387

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dış İşleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12.7.2004 tarihinde kararlaştırılan "Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

BM Gıda ve Tarım Örgütünün 2-13 Kasım 2001 tarihleri arasında Roma'da gerçekleştirilen 31 inci oturumunda kabul edilen "Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşması", ülkemiz tarafından 4 Kasım 2002 tarihinde imzalanmıştır.

Anılan antlaşma ile, gıda ve tarım için bitki kaynaklarının korunması ve bu kaynakların sürdürülebilir bir biçimde kullanılması ve kullanımından elde edilen faydaların adil ve eşit bir biçimde paylaşımının sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda sözkonusu antlaşmaya taraf devletlerin, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için ortak bir yaklaşım geliştirerek, diğer antlaşma taraflarıyla işbirliğine gitmesi öngörülmektedir.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda biyolojik çeşitlilik konusunun taşıdığı önem, ülkemizin bitki genetik kaynakları yönünden zenginliği, bu zenginliğin kullanılarak ülke ekonomisine kazandırılması ve bitki genetik kaynaklarının çeşitli tehdit faktörlerinin etkisi altında oluşu hususları gözönünde bulundurularak; ülkemizin "Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşması"na taraf olması önem arz etmektedir.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

20.12.2004

Esas No.: 1/863

Karar No.: 34

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca 16.7.2004 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 16.12.2004 tarihli toplantısında Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Sami Güçlü ve beraberinde bakanlık yetkilileri ile Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından 4.11.2002 tarihinde Roma'da imzalanan Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşmasının onaylanmasının uygun bulunması öngörülmektedir.

Antlaşma ile gıda ve tarım için bitki kaynaklarının korunması ve bu kaynakların sürdürülebilir bir biçimde kullanılması ve kullanımından elde edilen faydaların adil ve eşit bir biçimde paylaşımının sağlanması amaçlanmaktadır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerin ardından, Tasarı ile gerekçesi Komisyonumuzca uygun bulunarak oybirliği ile maddelerine geçilmiştir.

Tasarının I inci maddesi ile yürürlüğe ilişkin 2 ve yürütmeye ilişkin 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca benimsenerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna havale edilmek üzere saygıyla arz olunur.

Başkan	Sözcü	Üye
<i>Vahit Kirişçi</i>	<i>Ahmet Ertürk</i>	<i>Memet Ali Suçin</i>
Adana	Aydın	Batman
Üye	Üye	Üye
<i>Necdet Budak</i>	<i>İsmail Soylu</i>	<i>Abdullah Çetinkaya</i>
Edirne	Hatay	Konya
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Osman Başkurt</i>	<i>Selahattin Dağ</i>	<i>Ersoy Bulut</i>
Malatya	Mardin	Mersin
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Er</i>	<i>Fahrettin Üstün</i>	<i>Necati Uzdil</i>
Mersin	Muğla	Osmaniye
Üye	Üye	Üye
<i>Zülfikar İzol</i>	<i>Abdurrahman Müfit Yetkin</i>	<i>Ahmet Kambur</i>
Şanlıurfa	Şanlıurfa	Tekirdağ
	Üye	
	<i>Maliki Ejder Arvas</i>	
	Van	

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**GIDA VE TARIM İÇİN BİTKİ GENETİK KAYNAKLARI ULUSLARARASI ANTLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

11.2.2005

Esas No.: 1/863

Karar No.: 35

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 3 Şubat 2005 tarihli 10 uncu toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Tarım ve Köyışleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Söz konusu Antlaşma, gıda ve tarım için bitki kaynaklarının korunması ve bu kaynakların sürdürülebilir bir biçimde kullanılması ve kullanımından elde edilen faydaların adil ve eşit bir biçimde paylaşımının sağlanması amacıyla yapılmıştır.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl içinde biyolojik çeşitlilik konusunun taşıdığı önem, ülkemizin bitki genetik kaynakları yönünden zenginliği, bu zenginliğin kullanılarak ülke ekonomisine kazandırılması ve bitki genetik kaynaklarının çeşitli tehdit faktörlerinin etkisi altında oluşu hususlarını da göz önünde bulunduran Tasarı, Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Dülger</i>	<i>Eyyüp Sanay</i>	<i>Mustafa Dündar</i>
Antalya	Ankara	Bursa
Kâtip	Üye	Üye
<i>Metin Yılmaz</i>	<i>Ramazan Toprak</i>	<i>Aziz Akgül</i>
Bolu	Aksaray	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Abdülbaki Türkoğlu</i>	<i>Muzaffer Gülyurt</i>	<i>Şükri Mustafa Elekdağ</i>
Elazığ	Erzurum	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Kansu</i>	<i>Onur Öymen</i>	<i>Fikret Ünlü</i>
İstanbul	İstanbul	Karaman
Üye	Üye	Üye
<i>Selami Yiğit</i>	<i>Ufuk Özkan</i>	<i>Nihat Eri</i>
Kars	Manisa	Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

GIDA VE TARIM İÇİN BİTKİ GENETİK KAYNAKLARI ULUSLARARASI ANTLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Türkiye Cumhuriyeti adına 4 Kasım 2002 tarihinde imzalanan "Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

GIDA VE TARIM İÇİN BİTKİ GENETİK KAYNAKLARI ULUSLARARASI ANTLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

A. Aksu

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

GIDA VE TARIM İÇİN BİTKİ GENETİK KAYNAKLARI ULUSLARARASI ANTLAŞMASI

ÖNSÖZ

Sözleşme Taraflar,

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının özel bir doğası olduğuna, bu kaynakların kendine has özelliklerinin ve problemlerinin kendine özgü çözümleri bulunduğuna *inanarak*;

Bu kaynakların sürekli bir biçimde erozyona uğramasından kaygı *duyarak*;

Kaynağı nerede olursa olsun, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının bütün ülkelerde ilgi konusu olduğunun, bütün bu ülkelerde gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına gereksinim duyulduğunun *idrakinde olarak*;

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması, araştırılması, toplanması, karakterizasyonu, değerlendirilmesi ve dokümantasyonu, şimdiki ve gelecek nesillerin sürdürülebilir tarımsal kalkınması bakımından Dünya Gıda Güvenliği Roma Deklarasyonu ile Dünya Gıda Zirvesi Eylem Planının amacına ulaşmasının ve gelişmekte olan ülkelerle ekonomisi geçiş sürecinde olan ülkelerin kapasitelerinin, bu konuda üzerlerine düşen görevleri yerine getirmesi için acilen desteklenmesi gerektiğini *kabullenerek*;

Gıda ve Tarım için Bitki Genetik Kaynaklarının Muhafazası ve Sürdürülebilir Kullanımı ile Küresel Eylem Planının bu etkinlikler için uluslararası alanda üzerinde mutabık kalınan bir çerçeve olduğunu *belirterek*;

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının, çiftçi seleksiyonu, klasik bitki ıslahı veya modern biyoteknolojiler yardımıyla yapacakları genetik geliştirme çalışmaları için vazgeçilmez bir ham madde olduğunu, ve öngörülemeyen çevresel değişikliklere uyum sağlama ile gelecekteki insani gereksinimler için temel olduğunu da *kabul ederek*;

Bu kaynakların muhafazası, geliştirilmesi ve kullanımında farklı bir konumu olan ve özellikle orijin ve çeşitlilik merkezi durumunda olan ülkeler olmak üzere dünyanın her yerindeki çiftçilerin geçmişteki, günümüzde ve gelecekteki katkılarının Çiftçi Hakları için temel teşkil edeceğini *teyit ederek*;

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının adil ve eşit bir biçimde kullanılması ve bu konuda karar alma sürecine katılım ile çiftlik şartlarında muhafaza edilen tohum ile diğer üretim materyalinin muhafazası, kullanımı, ticareti ve satışı için bu Antlaşmada tanımlanmış olan haklar ile Çiftçi Haklarının ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilmesi ve teşvik edilmesi bakımından önemli olduğunu da *teyit ederek*;

Bu Antlaşma ve bu antlaşma ile ilgili diğer uluslararası anlaşmalar sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği bakımından karşılıklı olarak desteklenmesi gerektiği hususunu *kabul ederek*;

Bu Antlaşmada yer alan hiç bir hususun Sözleşme Taraflarının diğer uluslararası anlaşmalarla tanıyan hak ve yükümlülüklerde herhangi bir değişiklik önerdiğine dair bir yoruma meydan vermediğini *onaylayarak*;

Yukarıdaki sunumun bu Antlaşma ile diğer uluslararası anlaşmalar arasında hiyerarşik bir oluşuma zemin hazırlamadığını *idrakinde olarak*;

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının yönetimi ile ilgili sorunların tarım, çevre ve ticaret sektörlerinin buluşma noktasında olduğunun ve bu sektörler arasında bir sinerji yaratılması gerektiğinin *farkında olarak*;

Dünya üzerindeki gıda ve tarım bitki kaynaklarının korunması için geçmiş ve gelecek nesillerin sorumluluk taşımakta olduğunun *bilincinde olarak*;

Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakların üzerinde egemenlik haklarını kullanarak, devletlerin bu kaynaklarına üzerinde mutabık kalınan ölçülerde erişiminin kolaylaştırılması için etkin bir çok yönlü sitemin oluşturulmasından karşılıklı olarak fayda sağlayacağını ve bu kaynakların kullanımından dolayı elde edilen faydaların adil ve eşit bir biçimde paylaşılmasını *kabul ederek*; ve

Bundan böyle FAO olarak anlacak olan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü çerçevesinde FAO Tüzüğü'nün XIV. maddesi uyarınca bir uluslararası anlaşma akdetme niyetiyle;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varılmıştır:

BÖLÜM I - GİRİŞ

Madde 1 - Amaçlar

1.1 Bu Antlaşmanın amacı gıda ve tarım için bitki kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir bir biçimde kullanılması ve sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği için Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile uyumlu olarak bu kaynakların kullanımından elde edilen faydaların adil ve eşit bir şekilde paylaşımının sağlanmasıdır.

1.2 Söz konusu amaçlara, bu Antlaşmanın Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile yakından ilişkilendirilmesi ile erişilecektir.

Madde 2 - Terimlerin Kullanımı

Bu Antlaşmanın amaçları bakımından, aşağıdaki terimler karşularında verilen anlamları taşıyacaktır. Bu tanımlar mal ticaretini içermeyecek şekilde düşünülmüştür.

"*In situ* muhafaza", ekosistemler ile doğal habitatların muhafazası ve türlerin canlı popülasyonlarının kendi doğal çevrelerinde; insan eliyle yetiştirilmiş veya kültüre alınmış bitki türlerinde ise, bunların diğerlerinden ayırt edici özelliklerini geliştirmiş oldukları çevrelerin idamesi ve iyileştirilmesi anlamına gelmektedir.

"*Ex situ* Muhafaza", gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının doğal ortamlarının dışında korunması anlamını taşımaktadır.

"Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları", gıda ve tarım için gerçek veya potansiyel bir değer taşıyan bitki kökenli genetik materyal anlamına gelmektedir.

"Genetik Materyal", fonksiyonel kalıtım üniteleri içeren üreyebilen ve vegetatif üretim materyali dahil olmak üzere, her türlü bitki kökenli materyal anlamına gelmektedir.

"Çeşit", farklı üreme özelliği ile diğer nitelikleri bakımından bilinen en düşük düzeydeki tek bir botanik taksonda gruplanan bitki anlamına gelmektedir.

"*Ex situ* koleksiyon", doğal ortamının dışında muhafaza edilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları koleksiyonu anlamını taşımaktadır.

"Orijin Merkezi", kültüre alınmış veya yabani bitki türlerinin ayırt edici özelliklerini ilk kazandığı coğrafi alan anlamına gelmektedir.

"Ürün Çeşitlilik Merkezi", ürün türlerinin in situ koşullarda yüksek düzeyde genetik çeşitlilik içerdiği coğrafi alan anlamına gelmektedir.

Madde 3 - Kapsam

İşbu Antlaşma Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları ile ilgilidir.

BÖLÜM II - GENEL ŞARTLAR

Madde 4 - Genel Yükümlülükler

Antlaşmaya imza koyan her bir Taraf kanun, yönetmelik ve işlemlerinin işbu Antlaşmada belirtilen yükümlülöklere uygun olmasını sağlayacaklardır.

Madde 5 - Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynaklarının Muhafazası, Surveyi, Toplanması, Karakterizasyonu, Değerlendirilmesi ve Dokümantasyonu

5. 1. Antlaşmaya imza koyan her bir Taraf, ulusal mevzuatlarına tabi olarak ve uygun durumlarda diğer Sözleşme Taraflarıyla işbirliğine giderek, aşağıda belirtilen hususlarda, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının surveyi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı için ortak bir yaklaşım geliştirecektir.

(a) Kullanma potansiyeli olan türler de dahil olmak üzere gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının surveyi, envanteri ve imkân dahilinde, maruz kaldıkları tehditlerin değerlendirmeye alınması;

(b) Gıda ve tarım bitki genetik kaynakları ve tehdit altındaki yada kullanma potansiyeli olan bitki genetik kaynakları ile ilgili bilgilerin bir araya getirilmesinin teşvik edilmesi;

(c) Çiftçilerin ve yerel toplulukların gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının çiftçi şartlarında yönetimi ve korunması çabalarının, elverdiği ölçüde, teşvik edilmesi ve desteklenmesi;

(d) Diğer faaliyetlerle birlikte, yerli ve yerel toplulukların gıda üretimi için ürünlerin yabancı akrabaları ve yabancı ürünlerin *in situ* muhafazasına yönelik çalışmalarının korunmuş alanlar da dahil olmak üzere teşvik edilmesi;

(e) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını geliştirmek üzere, yeterli dokümantasyon, karakterizasyon, rejenerasyon ve değerlendirmesinin yapılmasını dikkate alarak, etkin ve sürdürülebilir bir *ex situ* muhafaza sisteminin geliştirilmesi yönünde işbirliği yapılması ve bu amaçla teknoloji geliştirme ve uygun teknolojilerin transferinin teşvik edilmesi;

(f) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının canlılık, genetik bütünlük ve çeşitlilik düzeyinin izlenmesi;

5.2. Sözleşme Tarafları, elverdiği ölçüde, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının karşılaştıkları tehlikeleri en aza indirmek ya da, mümkün olması halinde, ortadan kaldırılması amacıyla gerekli önlemleri alacaktır.

Madde 6 - Bitki Genetik Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı

6.1. Sözleşme Tarafları gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının sürdürülebilir ölçüde kullanımını teşvik edilmesi amacıyla uygun politikaları ve yasal önlemleri geliştirip uygulamaya koyacaklardır.

6.2. Gıda ve tarım için bitki gen kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı aşağıdaki önlemlerin alınmasını içerebilir;

(a) uygun olduğu ölçüde tarımsal biyolojik çeşitlilik ve diğer doğal kaynakların değerini arttıracak şekilde farklı çiftlik sistemlerinin idamesi ve geliştirilmesine yönelik tarımsal politikalar izlenmesi;

(b) faaliyetlerini özellikle hastalık, yabancı ot ile zararlılarla mücadelede toprak verimliliğini sürdürecektir şekilde ekolojik prensipler içinde yapan ve kendi çeşitlerini kullanan çiftçilerin yararına yürütülen, tür içi ve türler arası çeşitliliği en üst düzeye çıkarmak suretiyle biyolojik çeşitliliği geliştirmeye ve muhafazaya yönelik araştırmaların teşvik edilmesi;

(c) özellikle gelişmekte olan ülkelerde çiftçilerin de katılımıyla bitki ıslah çalışmalarının teşvik edilmesi, marjinal alanlar da dahil olmak üzere, sosyal, ekonomik ve ekolojik koşullara uyumlu çeşitlerin geliştirilmesi için kapasitesinin artırılması;

(d) ürünlerin genetik tabanının genişletilmesi ve genetik çeşitliliğin çiftçilerin yararına artırılması;

(e) yerel ve yöreye adapte olmuş ürünlerin, çeşitlerin ve ihmal edilmiş türlerin kapsamlı bir biçimde kullanılmasının mümkün olduğu ölçüde teşvik edilmesi;

(f) dünya gıda üretiminin sürdürülebilir kalkınmaya uygun yönde daha fazla teşvikinin ve tarla ortamında farklı tür ve çeşitlerin yönetimi, korunması ve ürünün geniş kapsamlı olarak sürdürülebilir kullanımı ile ürün verimsizliği ve genetik erozyonu azaltılması için bitki yetiştirme ve tarımsal kalkınma arasında güçlü bir bağ oluşturulması için teşvik sağlanması;

(g) çeşitliliğin artırılması ve tohum dağıtımı ile ilgili olarak yetiştirme stratejileri ve yönetmeliklerinin incelenmesi ve uygun görülmesi halinde düzenlenmesi.

Madde 7 - Ulusal Taahhütler ve Uluslararası İşbirliği

7.1. Sözleşmeye imza koyan her bir Taraf, Madde 5 ve 6'da belirtilen faaliyetleri uygun olduğu ölçüde, tarım ve kırsal kalkınma politika ve programlarına dahil edecek ve gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için diğer Sözleşme Taraflarıyla doğrudan yada FAO veya diğer ilgili uluslararası kuruluşlar aracılığı ile işbirliği yapacaktır.

7.2. Uluslararası işbirliği özellikle aşağıdaki hususlarda olacaktır:

(a) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı bakımından gelişmekte olan ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde kapasite oluşturulması ve geliştirilmesi;

(b) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları ile ilgili bilgi ve teknolojiye uygun olarak, koruma, değerlendirme, dokümantasyon, genetik geliştirme, bitki yetiştiriciliği, tohum üretim ve paylaşımı konularında, Bölüm IV' e uygun şekilde, uluslararası etkinliklerin artırılması;

(c) Bölüm V' de belirtilen kurumsal düzenlemelerin yapılması ve geliştirilmesi, ve

(d) Madde 18' deki finansal stratejinin uygulanması.

Madde 8 - Teknik Yardım

Sözleşme Tarafları bu Sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, tek taraflı olarak yada uluslararası kuruluşlar aracılığıyla özellikle gelişmekte olan ülkelere ya da ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelere olmak üzere Sözleşme Taraflarına teknik yardım sağlayacaktır.

BÖLÜM III - ÇİFTÇİ HAKLARI

Madde 9 - Çiftçi Hakları

9.1. Sözleşme Tarafları özellikle menşei merkez ile ürün çeşitlilik merkezindeki yerel topluluklar ile dünyanın bütün bölgelerindeki çiftçilerin önemli ölçüde katkı sağladığını ve bütün dünyada gıda ve tarımsal üretimin temelini oluşturan bitki genetik kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için bu katkının devam edeceğini kabul etmektedir.

9.2. Sözleşme Tarafları, gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları ile olan ilişkisinden dolayı, Çiftçi Haklarının hayata geçirilmesi sorumluluğunun ulusal hükümetlerde olduğu hususunda mutabıktırlar. Gereklerinin önceliklerine uygun olarak, Sözleşmeye imza koyan her bir Taraf ulusal mevzuatlarına tabi olarak ve uygun görüldüğü ölçüde, aşağıdakiler de dahil olmak üzere, Çiftçi Haklarını koruma altına almak ve teşvik etmek için önlemler alacaklardır :

(a) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları konusunda geleneksel bilgilerin korunması;

(b) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının kullanılmasından doğan yararların eşit olarak paylaşılması hakkı; ve

(c) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili konularda ulusal düzeyde karar alma sürecine katılım hakkı.

9.3. Bu maddede yer alan hiç bir hüküm ulusal kanunlara tabi olarak ve uygun görüldüğü ölçüde, çiftçi tarafından ayrılmış tohum üretim materyalinin saklanması, kullanımı, değişimi, ticareti ve satışı ile ilgili olarak çiftçilerin sahip olduğu hakların kısıtlanması şeklinde yorumlanmayacaktır.

KISIM IV - ÇOK TARAFLI ERİŞİM VE YARAR PAYLAŞIMI SİSTEMİ

Madde 10 - Çok Taraflı Erişim ve Yarar Paylaşımı Sistemi

10.1. Diğer Devletlerle olan ilişkilerde Sözleşme Tarafları, Devletlerin kendi tarım ve gıda bitki genetik kaynakları üzerindeki hükümler hakkını olduğunu, erişim konusunda karar vermek de dahil olmak üzere, ulusal mevzuata uygun şekilde hükümetlerin yetkisi dahilinde olduğunu kabul etmektedir.

10.2. Egemenlik haklarını kullanırken, Sözleşme Tarafları gerek gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişimi kolaylaştırmak gerekse bu kaynakların kullanımından doğan faydaların eşit ve adil bir biçimde paylaşımı için verimli, etkili ve şeffaf çok taraflı bir sistemin geliştirilmesi gerektiği üzerinde mutabıktırlar.

Madde 11 - Çok Taraflı Sistemin Kapsamı

11.1. Madde 1' de belirtilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir bir biçimde kullanılması ile bu kaynakların kullanılmasından doğan yararların adil ve eşit bir biçimde paylaşımına ilişkin amaçlar bakımından, gıda güvenliği ve aralarındaki karşılıklı bağıntıya uygun bir şekilde oluşturulan Çok Taraflı Sistem, Ek 1' de liste halinde verilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını içermektedir.

11.2. Madde 11.1' de tanımlandığı üzere, Çok Taraflı Sistem kamusal ağırlıklı olan ve Sözleşmenin Taraflarının kontrol ve yönetimindeki Ek I' de sıralanan bütün gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını içermektedir. Çok Taraflı Sistemin kapsamının mümkün olduğunca geniş tutulabilmesi amacıyla, Sözleşmenin Tarafları Ek I' de belirtilen diğer gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının Çok Taraflı Sisteme dahil edilebilmesi için gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını elinde tutan diğer tarafların da katılması yönünde davet yapmaktadır.

11.3. Sözleşmenin Tarafları, Ek I'de liste halinde verilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını elinde tutan bütün gerçek ve tüzel şahısları bu gibi gıda ve tarım bitki kaynaklarının Çok Taraflı Sisteme dahil edilebilmesi için, yetki alanları içerisinde uygun önlemleri alma yönünde teşvikte bulunma konusunda mutabıktırlar.

11.4. Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren iki yıl içerisinde, Yönetim Organı 11.3. paragrafta belirtilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının Çok Taraflı Sisteme dahil edilmesi konusunda sağlanan ilerlemeleri değerlendirmeye alacaktır. Bu değerlendirmenin ardından, Yönetim Organı'nda ve tarım bitki genetik kaynaklarını Çok Yönlü Sisteme dahil ettirmeyen paragraf 11.3' de adı geçen gerçek ve tüzel kişilere ulaşılması gerekip gerekmediği ya da uygun göreceği diğer önlemlerin alınması gerekip gerekmediğine karar verecektir.

11.5. Çok Taraflı Sistem Madde 15.1 (a)'da belirtildiği üzere, Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Danışma Grubu'na bağlı Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri ve diğer uluslararası kuruluşların ellerinde bulunan *ex situ* koleksiyonlarının, Madde 15.5'e uygun olarak bir araya getirildiği ve Ek I' de liste halinde verilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını da kapsayacaktır.

Madde 12 - Çok Taraflı Sistem İçerisinde Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynaklarına Erişiminin Kolaylaştırılması

12.1. Sözleşmenin Tarafları Madde 11' de belirtilen gıda ve tarım bitki kaynaklarına Çok Taraflı Sistem içerisinde erişiminin kolaylaştırılmasının işbu Sözleşmede öngörülen şartlara uygun olarak yapılacağı konusunda mutabık kalmışlardır.

12.2. Sözleşme Tarafları Çok Taraflı Sistem aracılığıyla, diğer Sözleşme Tarafları'na erişim sağlanması için gerekli yasal veya diğer uygun önlemleri alma konusunda anlaşmış bulunmaktadır. Bu bağlamda, Madde 14.4'de öngörülen şartlara tabi olarak; herhangi bir Sözleşme Tarafının yargı yetkisi altında olan gerçek ya da tüzel kişilere de erişim sağlanacaktır.

12.3. Erişim aşağıdaki şartlara uygun olarak sağlanacaktır:

(a) Erişim yalnızca kimyasal, farmakolojik ve / veya beslenmeyle ilgisi olmayan sanayi kullanımını hariç olmak kaydıyla, gıda ve tarım için araştırma, ıslah ve eğitime yönelik kullanım ve muhafazaya yönelik olacaktır. Çok amaçlı olarak kullanılabilen ürünlerde (gıda ve gıda dışı), bu ürünlerin gıda güvenliği bakımından sahip oldukları önem Çok Taraflı Sisteme dahil edilmesi ve kolaylıkla erişim sağlanabilmesi için belirleyici olmalıdır;

(b) Erişim kısa süre içerisinde, bireysel erişimlerin izlenmesine gerek kalmaksızın bedelsiz olarak sağlanmalı veya bir bedel istenecekse, asgari maliyeti aşmamalıdır;

(c) Eldeki tüm pasaport verileri ilgili kanuna tabi olarak, beraberindeki diğer bütün gizliliği olmayan bilgiler söz konusu gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları ile birlikte verilmelidir.

(d) Alıcı, Çok Taraflı Sistem içerisinde belirlenen biçimde, fikri mülkiyet veya gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları veya gen parçalarına ya da elemanlarına erişimi sınırlandırılan diğer haklar için talepte bulunamayacaktır. Alıcı, materyalin Çok Taraflı Sistemden sağlanan şekli ile, gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları veya bunların genetik parçaları veya ögeleri üzerinde erişimi sınırlayacak şekilde fikri mülkiyet hakları veya diğer haklar için talepte bulunamayacaktır;

(e) Geliştirilmekte olan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişim konusunda yetki, çiftçiler tarafından geliştirilenler de dahil olmak üzere, geliştirme dönemi boyunca bu işlemi yapanlarda olacaktır;

(f) Fikri mülkiyet ya da diğer telif hakları ile koruma altına alınmış olan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişim, uluslararası anlaşmalara ve diğer ilgili ulusal kanunlara uygun olacaktır;

(g) Çok Taraflı Sistem içerisinde temin edilen ve muhafazaya alınan gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları, bu Antlaşmanın hükümlerine bağlı olarak, Çok Taraflı Sisteme verilmek üzere alıcısı tarafından hazır bulundurulmaya devam edilecektir; ve

(h) Sözleşmenin tarafları, bu maddede öngörülen diğer şartlara hâle getirmeksizin, *in situ* koşullarda bulunan gıda ve tarım için bitki gen kaynaklarına erişimin, ulusal mevzuata uygun olarak veya böyle bir mevzuatın olmaması halinde, Yönetim Organı tarafından belirlenen standartlara uygun olarak sağlanması konusunda mutabıktırlar.

12.4. Bu bağlamda, yukarıdaki Madde 12.2 ve 12.3'e uygun olarak sağlanan erişim kolaylığı Yönetim Organı tarafından yürütülecek olan ve bu Antlaşmada yer alan 12.3a, d ve g maddeleri ile birlikte Madde 13.2 (ii)'de öngörülen yararların paylaşımına ilişkin şartlar ve Antlaşmanın diğer ilgili maddelerini içeren standart Materyal Transfer Anlaşmasına (MTA) uygun olacak. Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişim şartı MTA şartlarının bu kaynakların bir başka şahıs ya da şirkete devrini ya da gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının sonraki devirlerini olası kılan şartı uygulanacaktır.

12.5. Sözleşme Tarafları MTA ile üstlenilen yükümlülüğün yalnızca MTA'nı düzenleyen taraflar arasında olduğunu kabul ederek, MTA'ndan kaynaklanan sözleşmeye dayalı anlaşmazlıklarda yasal sistem çerçevesinde, gerekli yasal şartları karşılayan müracaatlar için bir fırsat sağlayacaklardır.

12.6. Sözleşme Tarafları olağanüstü afet durumlarında, tarımsal sistemin tekrar kurulmasına katkı sağlamak amacıyla, afet koordinasyon organları ile işbirliğine giderek Çok Taraflı Sistem içerisindeki gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişim kolaylığı sağlamayı kabul etmektedir.

Madde 13 - Çok Taraflı Sistemde Yarar Paylaşımı

13.1. Sözleşme Tarafları Çok Taraflı Sistem içerisinde yer alan gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları için sağlanan erişim kolaylığının Çok Taraflı Sistem için başlı başına bir fayda sağladığını kabul etmekle birlikte bundan dolayı elde edilen faydanın bu Maddedeki şartlara uygun olarak eşit ve adil bir biçimde paylaşılacağı hususunda mutabıktırlar.

13.2. Sözleşme Tarafları, Çok Taraflı Sistem içerisinde yer alan Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının ticari kullanımı da dahil olmak üzere kullanımından kaynaklanan faydaların Küresel Eylem Planındaki öncelikli faaliyet alanlarını dikkate alarak Yönetim Organı rehberliğinde, bilgiye erişim, bilgi alışverişi, teknolojik erişim ve transfer, kapasite geliştirme ve ticari etkinliklerden dolayı faydaların paylaşımı gibi aşağıda sıralanan mekanizmalar içerisinde eşit ve adil bir biçimde paylaşılması hususunda mutabakat sağlamışlardır:

(a) Bilgi Alışverişi

Sözleşme Tarafları Çok Taraflı Sistem içerisinde yer alan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının diğer konularla birlikte karakterizasyonu, değerlendirilmesi ve kullanımı işleriyle ilgili katalog ve envanterler, teknolojik bilgiler, teknik, bilimsel ve sosyoekonomik araştırmaların sonuçlarını içeren bilgileri hazır etmeyi kabul etmektedirler. Bu gibi bilgiler geçerli kanun ve ulusal düzeyde tanınan yetkilere tabi olarak gizli olmaması durumunda vermek üzere hazır edilecektir. Bu bilgiler Madde 17' de üzerinde durulan bilgi sistemi aracılığı ile Sözleşmenin bütün taraflarına verilecektir.

(b) Teknolojiye erişim ve teknoloji transferi

(i) Sözleşme Tarafları Çok Taraflı Sistem içerisinde yer alan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının muhafazası, karakterizasyonu, değerlendirilmesi ve kullanımı ile ilgili teknolojilerini vermek ve/veya erişim kolaylığı sağlamayı taahhüt ederler. Bazı teknolojilerin yalnızca genetik materyal ile transfer edilebileceğinden, Sözleşmenin Tarafları Madde 12'de yer alan şartlara uygun olarak, Çok Taraflı Sistem içerisinde yer alan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının kullanımını ile geliştirilen bu gibi teknoloji ve genetik materyale erişim kolaylığı ile gıda ve tarım için

bitki genetik kaynaklarının kullanımıyla geliştirilmiş çeşitler ile genetik materyali sağlayacaktır. Bu teknolojilere erişim, geliştirilmiş çeşit ve genetik materyale erişim bir taraftan mülkiyet hakları ile uygulanabilir ise erişimle ilgili kanunlara saygı gösterilirken diğer taraftan da ulusal kapasitelerine uygun olacak şekilde sağlanacak ve/veya kolaylaştırılacaktır.

(ii) Özellikle gelişmekte olan ülkeler ile ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde teknoloji transferi gıda ve tarım için bitki gen kaynaklarının kullanımı üzerinde faaliyette bulunan ürün bazlı gruplar, araştırma ve geliştirmeye dayalı bütün ortaklıklar ve alınan materyal ile ilgili olarak kurulan ticari ortak girişimler, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve etkin araştırma tesislerinin kurulması, yönetimi ve katılımıyla bir dizi önlemler alınarak yapılacaktır.

(iii) Gelişmekte olan ülkeler ile özellikle az gelişmiş ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde, yukarıda (i) ve (ii) bentlerinde belirtilen teknoloji transferi ve erişim işlemleri, fikri mülkiyet hakları ile korunanlar da dahil olmak üzere, Çok Taraflı Sistem içerisinde araştırma ve geliştirmeye dayalı ortaklıklar kanahyla üzerinde mutabık kalınan imtiyazlar ve tercihli koşullar dahil olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerle, az gelişmiş ülkeler ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde bu teknolojilerin muhafaza maksatlı kullanılması durumunda çiftçilerin yararına en adil ve en uygun şartlarda sağlanacak ve / veya kolaylaştırılacaktır. Söz konusu transfer ve erişim fikri mülkiyet haklarının yeterli ve etkin bir biçimde korunması yönünde uyumlu olan ve bu hakları tanıyan hükümlere göre yapılacaktır.

(c) Kapasite oluşturma

Plan ve programlarında gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının geliştirilmesine yönelik öncelikleri bulunan gelişmekte olan ülkeler ile ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerin ihtiyaçları göz önüne alınarak, Sözleşme Tarafları, Çok Taraflı Sistem kapsamında bulunan bu gibi gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları bakımından aşağıdaki hususlara öncelik verecektir, (i) bilimsel ve teknik eğitim programları ile gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının muhafazası ve sürdürülebilir bir biçimde kullanılmasına ilişkin eğitimlerin geliştirilmesi ve / veya güçlendirilmesi, (ii) gelişmekte olan ülkelerle ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde gıda ve tarım için bitki gen kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için tesislerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, ve (iii) öncelikle ve mümkün olan yerlerde gelişmekte olan ülkelerle ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerdeki kurumlarla işbirliğine giderek mümkün olduğu ölçüde bilimsel araştırmaların yapılması ve gerek duydukları alanlarda bu gibi araştırmalar için kapasitelerinin geliştirilmesi.

(d) Ticarileştirmede parasal ve diğer yararların paylaşımı

(i) Sözleşme Tarafları Çok Taraflı Sistem kapsamında, araştırma ve teknolojik kalkınma alanlarında gelişmekte olan ülkelerle ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerdeki özel sektör de dahil olmak üzere ortaklık ya da işbirliği sağlayarak bu Maddede belirtilen alanlarda kamu ve özel sektörün katılımıyla ticari faydaların paylaşımını sağlamak amacıyla önlemler almayı kabul etmektedir.

(ii) Sözleşme Tarafları, Çok Taraflı Sistemden temin edilen bir materyal içeren gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının kullanımı sonucu ticari bir ürün geliştiren alıcının, Madde 19. 3f' de belirtildiği üzere mekanizmaya ödeme yapacağını, ürünün ticarileşmesinden doğacak yararın eşit bir şekilde paylaşılacağını, böyle bir ürünün daha ileri araştırmalar yapmak üzere başkalarına verilmesi durumu bundan hariç tutulmak kaydıyla, ürünü ticarileştiren alıcının ödeme yapması yönünde teşvik edilmesi hususlarını içeren hükümleri standart MTA dahil etmeyi kabul ederler.

Yönetim Organı, ilk toplantısında ticari uygulamalara paralel olarak ödemenin şekli, düzeyi ve biçimini belirleyecektir. Yönetim Organı bu gibi bir ürünün ticaretini yapan muhtelif kategorilerdeki alıcıların farklı düzeylerde ödemedede bulunmasına karar verebilecek; ayrıca ihtiyaç durumunda gelişmekte olan ve ekonomileri geçiş sürecinde bulunan ülkelerdeki küçük çiftçilerin bu ödemelerden muaf tutulması yönünde karar alabilecektir. Yönetim Organı zaman zaman faydaların adil ve eşit olarak dağıtılmasının sağlanması için ödeme düzeylerini incelemeye alacak ve bu Anlaşmanın yürürlüğe gir-

mesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde söz konusu ürünün daha fazla araştırma ve üretim yapılması için diğerlerine herhangi bir kısıtlama getirmeksizin ticaretinin yapılması durumunda MTA'daki zorunlu ödeme şartlarının uygulanıp uygulanmayacağı konusunu da değerlendirecektir.

13.3. Sözleşme Tarafları gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının Çok Taraflı Sistem kapsamında kullanılmasından kaynaklanan faydaların, bu gibi gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarını muhafaza eden ve sürdürülebilir biçimde kullanan özellikle gelişmekte olan ve ekonomileri geçiş sürecindekiler olmak üzere tüm ülkelerin çiftçilerine, doğrudan ve dolaylı olarak öncelikle gitmesi gerektiğini kabul ederler.

13.4. Yönetim Organı ilk toplantısında özel gereksinimleri olan ve/veya Çok Taraflı Sistem içerisinde gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının çeşitliliğine katkı sağlayan gelişmekte olan ülkeler ile ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının muhafazası amacıyla, Madde 18'de belirtilen finans stratejisi ile ilgili özel yardım politika ve kriterlerini ele alacaktır.

13.5. Sözleşme Tarafları özellikle gelişmekte olan ülkelerle ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerin Küresel Eylem Planını bir bütün olarak uygulayabilme kabiliyetlerinin bu Maddedeki şartlar ve Madde 18'deki finansman stratejisi ile ilgili şartların tam anlamıyla uygulanmasına bağlı olduğunu görmekteyiz.

13.6. Sözleşme Tarafları gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarından yararlanan gıda işleme sanayininin Çok Taraflı Sisteme katkı sağlayacağını teslim etmekle birlikte gönüllü bir yarar paylaşım stratejisi modeli üzerinde duracaklardır.

KISIM V - DESTEKLEYİCİ UNSURLAR

Madde 14 - Küresel Eylem Planı

Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Küresel Eylem Planı'nın rolünün bu Sözleşme için önemli olduğunu tanıyarak, Madde 13'ün hükümlerini dikkate alarak, diğer konular yanında, kapasite tesisi, teknoloji transferi ve bilgi alış veriş için uyumlu bir çerçeve sağlamak amacıyla, ulusal eylemler ve uygun olduğu durumlarda, uluslararası işbirliği kanalları da içine alacak şekilde, Sözleşme Tarafları Küresel Eylem Planı'nın sonuç verici uygulamalarını gerçekleştirmelidirler.

Madde 15 - Uluslararası Tarımsal Araştırma Danışma Grubun- Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezlerinin ve Diğer Uluslararası Kuruluşlar Tarafından Sahip Olunan Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynaklarının Yeri Dışında Muhafaza Edilen Koleksiyonları

15.1 Sözleşme Tarafları, Uluslararası Tarımsal Araştırma Danışman Grubu (CGIAR)-Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezlerinin (IARCs) güvenle elinde bulundurduğu gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının yeri dışında muhafaza edilen koleksiyonlarının bu sözleşme için önemini farkındadırlar. Sözleşme Tarafları böyle yeri dışında muhafaza edilen koleksiyonlarla ilgili olarak, Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezlerini aşağıdaki hüküm ve şartlara uygun olarak Yönetim Organları ile anlaşma yapmaya çağırılmaktadır:

(a) Ek:1'de liste halinde verilen ve Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezlerin elinde bulunan gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları, bu Sözleşmenin IV. Kısmında yer alan şartlara uygun olarak hazır bulundurulacaktır.

(b) Bu Sözleşmenin Ek: 1' inde listelenenlerden farklı olan ve bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce toplanan ve Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri tarafından elinde bulundurulan gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri ile Gıda ve Tarım Örgütü arasında yapılan anlaşmalar uyarınca geçerli olan Materyal Transfer Anlaşması şartlarına uygun olarak hazır bulundurulacaktır. Söz konusu Materyal Transfer Anlaşması, bu Sözleşmenin ilgili şartları ile özellikle 12. ve 13. Maddeleri uyarınca aşağıdaki koşullara tabi olarak Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri ile görüşülmek suretiyle Yönetim Organı tarafından düzenli olarak yapılan ikinci oturumdan sonraya kalmadan değiştirilecektir.

(i) Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri, Yönetim Organı tarafından hazırlanan çizelgeye göre kayıtlara giren Materyal Transfer Anlaşması'nı Yönetim Organı'na bildirecektir;

(ii) Topraklarında *in situ* şartlarından (doğadan) toplanmış gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları olan Sözleşme Tarafları'na, talepleri halinde, Materyal Transfer Anlaşması olmaksızın, toplanan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının örnekleri verilecektir;

(iii) Ulusal ve bölgesel programlarında, muhafazasında ve sürdürülebilir kullanımında sorun olan gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları olan gelişmekte olan ülkeler ve ekonomisi geçiş sürecinde olan ülkelere mahsus olmak üzere ve özellikle çeşitlilik merkezlerine ve az gelişmiş ülkelere, Madde 19.3f'de belirtilen mekanizmaya uyan durumlarda, yukarıda bahsedilen Materyal Transfer Anlaşması kapsamında doğacak faydalar uygulanacaktır;

(iv) Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri, Materyal Transfer Anlaşması'nda ileri sürülen koşullara etkin bir biçimde uyulmasını teminen kendi yetki alanları içerisinde uygun önlemleri alacaklar ve uygun görülmeyen koşulları vakit geçirmeksizin Yönetim Organı'na bildirecektir;

(c) Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri, bu Sözleşmede öngörülen şartlara tabi olarak, ellerinde bulundurdukları *ex situ* koleksiyonlarla ilgili politik rehberlik sağlayan Yönetim Organı'nın sahip olduğu yetkileri tanımaktadır.

(d) *Ex situ* koleksiyonların içinde tutulduğu bilimsel ve teknik olanaklar, özellikle Gıda ve Tarım Örgütü-Gıda ve Tarım Genetik Kaynakları Komisyonu tarafından belirlenen Gen Bankası Standartları olmak üzere, bu *ex situ* koleksiyonların uluslararası düzeyde kabul görmüş standartlara uygun olarak yönetimini ve idaresini taahhüt eden Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri'nin yetkisinde kalacaktır.

(e) Tarımsal Araştırma Merkezleri tarafından yapılan talep üzerine, Sekreteryaya uygun görülen teknik desteği sağlayacaktır.

(f) Sekreteryaya bu Madde kapsamında yer alan malzemenin koruma altına alınması ve değişimi ile ilgili konularda yapılan bütün faaliyetleri doğrudan inceleme ve tesislere girme hakkına her zaman sahip olacaktır.

(g) Eğer Tarımsal Araştırma Merkezleri tarafından tutulan ve dışarıdan elde edilen bu kaynakların düzenli olarak bakımı engellenirse ya da bu konuda mücbir sebep gibi nedenlerden dolayı herhangi bir şekilde tehdit söz konusu ise, Sekreteryaya, ev sahibi ülkenin onayıyla, mümkün olduğu ölçüde bu kaynakların tahliyesi ya da başka bir yere nakli konusunda yardımcı olacaktır.

15.2. Sözleşme Tarafları, bu Sözleşmeye uygun olarak Yönetim Organı ile anlaşma yapan Uluslararası Tarımsal Araştırma Danışma Grubu'na bağlı Tarımsal Araştırma Merkezleri'ne Çok Taraflı Sistem çerçevesinde Ek 1'de verilen gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına erişim kolaylığı sağlanacaktır. Sözleşme Taraflarının isteği üzerine, bu Merkezler Sekreteryaya tarafından kayıdı tutulan bir Tarımsal Araştırma Merkezleri'nin listeye dahil edilecektir.

15.3. İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra Tarımsal Araştırma Merkezleri tarafından alınan ve koruma altında tutulan Ek-1 'de verilenlerin dışındaki materyal, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ya da yürürlükteki diğer kanunlara uygun olarak materyali alan Tarımsal Araştırma Merkezleri ile bu kaynakların menşei olan ülke veya bu kaynaklara sahip olan ülke arasında karşılıklı olarak mutabık kalınan esaslara göre erişim için hazır bulundurulacaktır.

15.4. Sözleşme Tarafları Yönetim Organı ile anlaşma imzalayan Tarımsal Araştırma Merkezleri'ne, Tarımsal Araştırma Merkezleri'nin etkinlikleri ve yürüttükleri programlar için önem arz eden ve Ek 1 'de yer almayan gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına, karşılıklı olarak varılan mutabakatın esaslarına göre erişim sağlamaya teşvik edilirler.

15.5. Yönetim Organı diğer ilgili uluslararası kuruluşlarla bu Maddede öngörülen amaçlar için anlaşmalar tesis etmeye çaba gösterecektir.

Madde 16 - Uluslararası Bitki Genetik Kaynakları Ağı

16.1. Uluslararası gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları şebekesindeki mevcut işbirliği, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarına dair amaçlara bütünlüyle ulaşılması bakımından bu Sözleşmede öngörülen şartlara uygun olarak mevcut düzenlemeler esasında, teşvik edilecek veya geliştirilecektir.

16.2. Sözleşme Tarafları devlet, özel, hükümet dışı, araştırma, üretim ve diğer kuruluşlar dahil olmak üzere ilgili bütün kuruluşları gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları ağına katılmaya uygun olduğu ölçüde teşvik edecektir.

Madde 17 - Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Küresel Bilgi Sistemi

17.1. Gıda ve tarım için bitki genetik kaynakları hakkındaki bilgileri bütün Sözleşme Taraflarına hazır hale getirerek yapılacak bilgi değişimlerinin yararların paylaşımına katkıda bulunacağı umudu ile, Sözleşme Tarafları, tarım için bitki genetik kaynakları ile ilgili bilimsel, teknik ve çevresel konularda bilgi alış verişini kolaylaştırmak amacıyla, mevcut bilgi sistemlerine dayalı olarak küresel bir bilgi sistemi geliştirmek ve güçlendirmek için işbirliği yapacaklardır. Küresel bilgi sisteminin geliştirilmesinde Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Bilgi Değişim Mekanizması ile işbirliği araştırılacaktır.

17.2. Sözleşmenin Taraflarından yapılan bildirim dayalı olarak, malzemenin emniyetli bir biçimde korunması bakımından gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının etkili bir biçimde bakımını tehdit eden durumlar konusunda erken uyarı sağlanacaktır.

17.3. Sözleşmenin Tarafları, Madde 14' de belirtilen Küresel Eylem Planının yürütülmesi ve güncelleştirilmesi amacıyla dünya Üzerindeki gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının durumunun periyodik olarak değerlendirilmesinde Gıda ve Tarım Örgütü-Gıda ve Tarım Genetik Kaynakları Komisyonu ile işbirliği yapacaktır.

KISIM VI - MALİ ŞARTLAR

Madde 18 - Mali Kaynaklar

18.1. Sözleşme Tarafları bu Maddede öngörülen şartlara uygun olarak, bu Sözleşmenin uygulanması amacıyla bir finansman stratejisi belirleyecektir.

18.2. Finansman stratejisinin amacı bu Sözleşme çerçevesinde yürütülecek olan faaliyetlerin mali kaynaklarının uygunluğunu, şeffaflığını, etkinliğini ve verimliliğini sağlamaktır.

18.3. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde ve ekonomik bakımdan geçiş sürecini yaşayan ülkelerde öncelik taşıyan etkinlikler, planlar ve programlar için kaynak yönlendirmek amacıyla ve Küresel Eylem Planı göz önünde tutularak, Yönetim Organu bu finansman için periyodik olarak bir hedef belirleyecektir.

18.4. Bu finansman stratejisi uyarınca;

(a) Sözleşme Tarafları, işbu Sözleşme çerçevesinde yer alan plan ve programların uygulanması için önceden belirlenen ve kabul görmüş olan kaynak tahsisatının etkili ve dikkatli bir biçimde kullanımını sağlamak için uluslararası mekanizmaların, finansman kuruluşlarının ve kurumların Yönetim Organları arasında gerekli ve uygun görülen bütün önlemleri alacaklardır.

(b) İşbu Antlaşma çerçevesinde üstlenmiş oldukları yükümlülükleri etkili bir biçimde uygulayacak olan gelişmekte olan ülkeler ya da ekonomik açıdan geçiş süreci yaşayan ülkeler konusundaki Sözleşme Tarafları, bu Maddede belirtilen kaynakların, özellikle gelişmiş ülkeler tarafından sağlanan, fiili ödenek tahsisatlarına bağımlı kılacaklardır. Gelişmekte olan ülke ya da ekonomisi geçiş sürecinde olan ülke konusundaki Sözleşme Tarafları, gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarında kapasite oluşturulmasında, kendi plan ve programlarında uygun olarak belirlenen önceliklere uyacaklardır.

(c) Gelişmiş ülke ya da gelişmekte olan ülke ile ekonomik açıdan geçiş sürecinde olan ülke statüsündeki Sözleşme Tarafları tek taraflı, bölgesel ve çok taraflı kanallarla bu Sözleşmenin yürütülmesi için finans sağlayacaklardır. Bu kanallar Madde 19.3 f de belirtilen mekanizmayı içerecektir.

(d) Sözleşmeye imza koyan her bir Taraf ulusal kapasiteleri ve mali kaynaklarına uygun olarak gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir bir biçimde kullanılması için ulusal düzeyde yürütülecek faaliyetlere mali kaynak sağlamayı ve bu kaynakları taahhüt etmeyi kabul ederler. Sağlanan mali kaynaklar bu Sözleşmeye uygunsuz bir biçimde, özellikle malların uluslararası ticaretiyle ilgili alanlarda, kullanılmayacaktır.

(e) Sözleşme Tarafları Madde 13.2'den doğan faydaların finansman stratejisinin bir parçasını oluşturduğunu kabul ederler.

(f) Gönüllü katkı, Madde 13'de öngörülen şartlar dikkate alınarak, Sözleşmeye Taraf olan ülkelerdeki özel sektör, hükümet dışı kuruluşlar ve diğer kaynaklardan sağlanabilir. Sözleşme Tarafları, bu gibi katkıların teşvik edilmesinin Yönetim Organu tarafından bir strateji modeli olarak değerlendirileceği hususunu kabul ederler.

18.5. Sözleşme Tarafları, gelişmekte olan ülkelerde ve özellikle az gelişmiş ülkeler ve ekonomisi geçiş sürecinde olan ülkelerde gıda ve tarım genetik kaynaklarını muhafaza eden ve sürdürülebilir olarak kullanan çiftçiler için kabul edilmiş plan ve programların uygulanmasına öncelik verileceğini kabul ederler.

KISIM VII - KURUMSAL ŞARTLAR

Madde 19 - Yönetim Organı

19.1. Bu vesileyle bu Antlaşma için, Sözleşme Taraflarının tamamından ibaret olan bir Yönetim Organı oluşturulmuştur.

19.2. Belli başlı konularda bir karara varmak için oybirliği dışında bir başka yöntem olmadıkça Yönetim Organının bütün kararları oybirliği ile alınacaktır, ancak Madde 23 ve 24'le ilgili olarak daima oybirliği gerekli olacaktır.

19.3. Yönetim Organı görevleri, özellikle aşağıdaki konularda, bu Antlaşmanın tam uygulanmasını teşvik etmek olacaktır;

(a) Bu Antlaşmanın uygulanması için, özellikle Çok Taraflı Sistemin işletilmesi için, izleme amacıyla politika yönlendirme ve rehberlik sağlama ve gerekli durumlarda benzer tavsiyeleri benimseme,

(b) Bu Antlaşmanın uygulanması için plan ve programların kabulü;

(c) Madde 18' de öngörülen şartlara uygun olarak, bu Antlaşma uygulanması için finansman stratejisinin ilk oturumunda kabulü ve periyodik olarak incelenmesi;

(d) Bu Antlaşmanın bütçesinin kabulü;

(e) Gerekli kaynakların ne derece uygun olduğuna bakılarak, ihtiyaç duyulması halinde yan kuruluşların oluşturulması ve bu yan kuruluşların yapısının ve görevlerinin belirlenmesi;

(f) Bu Antlaşmanın hayata geçirilmesi amacıyla gerekli olan finansman kaynaklarının alımı ve kullanımı için, gerektiğinde Vakıf Hesabı gibi uygun mekanizmaların elverdiği ölçülerde kurulması;

(g) Sözleşme Taraflarının finans stratejilerine katılımı dahil bu Antlaşmanın kapsadığı konularda, özellikle Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansını içine alacak şekilde, diğer ilgili uluslararası kuruluşlar ve sözleşme organları ile işbirliği tesis etmek ve işbirliğini sürdürmek;

(h) Madde 23' de öngörülen şartlara uygun olarak bu Antlaşma yapılabilecek değişiklikleri elverdiği ölçüde değerlendirmeye almak ve uygulamak;

(i) Madde 24'de öngörülen şartlara uygun olarak, bu Antlaşmanın eklerinde yapılabilecek değişiklikleri elverdiği ölçüde, değerlendirmeye almak ve uygulamak;

j) Madde 13 ve 18'e atfen gönüllü olarak yapılabilecek katkıları teşvik etmek amacıyla bir strateji modeli geliştirmek;

(k) Bu Antlaşmanın amaçlarını yerine getirmek için gerekli olabilecek benzer diğer görevleri yerine getirmek;

(1) Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansı ve diğer ilgili uluslararası kuruluşlar ve sözleşme organlarının aldığı ilgili kararları kayıt altına almak;

(m) Bu Antlaşmanın uygulanmasıyla ilgili konularda Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansı ve diğer ilgili uluslararası kuruluşlar ve sözleşme organlarını elverdiği ölçüde bilgilendirmek; ve

(n) Madde 15 altındaki Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezleri ve diğer uluslararası kuruluşlarla yapılan anlaşma metinlerini ve madde 15' de bahsedilen Materyal Transfer Anlaşma'larını incelemek ve değişiklik yapmak.

19.4. Madde 19.6'ya tabi olarak; Antlaşmaya imza koyan her bir Tarafın tek bir oyu olacak ve Yönetim Organı oturumlarında bir temsilci ile temsil edilecek ve temsilciye alternatif temsilci, uzmanlar ve danışmanlar eşlik edebilecektir. Yönetim Organı tarafından yürütülen işlemlerde alternatif temsilci, uzmanlar ve danışmanlar yer alabilecek, ancak delegasyonun yerine tam olarak yetkilendirilmiş olmaları dışında, oy kullanamayacaklardır.

19.5. Birleşmiş Milletler, uzman kuruluşları ve Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ile Bu Antlaşmaya imza koymayan herhangi bir devlet Yönetim Organı tarafından yürütülecek oturumlara gözlemci sıfatıyla katılabilecektir. Gerek devlet kuruluşu olsun gerekse hükümet dışı kuruluş olsun, Yönetim Organı oturumlarına gözlemci olarak katılmak istediğini bildiren gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda yeterliliği olan diğer organ yada kuruluş Antlaşmaya imza koyan ülkelerin en az üçte biri tarafından bir itirazda bulunulmadıkça, oturuma katılımı kabul edilebilecektir. Gözlemcilerin kabul edilmesi ve katılımı Yönetim Organı tarafından kabul edilen Prosedür Kurallarına tabi olacaktır.

19.6. Antlaşmaya taraf olan Gıda ve Tarım Örgütü Üye Kuruluşu ile bu Kuruluşa üye olan ve Antlaşmaya Taraf olan devletler üyelik haklarını kullanacaklar ve üzerinde gerekli değişiklik yapılmış haliyle Gıda ve Tarım Örgütü Genel Kuralları ve Tüzüğüne uygun olarak üyelik yükümlülüklerini yerine getireceklerdir.

19.7. Yönetim Organı bu Antlaşmayı tutarlı olmayan Prosedür Kuralları ve mali kuralları elverdiği ölçüde değiştirebilecek ve uygulamaya koyabilecektir.

19.8. Yönetim Organının herhangi bir oturumda yeterli sayıyı oluşturmak için, delegelerin mevcut sayısının Antlaşma Taraflarının çoğunlukla temsil ediyor olması gerekli olacaktır.

19.9. Yönetim Organı düzenli olarak her iki yılda bir en az bir oturum düzenleyecektir. Bu oturumlar mümkün olduğu ölçüde, Gıda ve Tarım Genetik Kaynakları Komisyonu'nun düzenli oturumları ile ardarda düzenlenmelidir.

19.10. Yönetim Organı'nın özel oturumları, Yönetim Organı tarafından uygun görülen başka bir zamanda, ya da Sözleşmeye Taraf olan ülkelerin en az üçte biri tarafından desteklenen bir talep olması koşuluyla, Sözleşme Taraflarının yazılı talebi üzerine düzenlenecektir.

19.11. Yönetim Organı Prosedür Kurallarına uygun olarak Başkan ve Başkan Yardımcılarını (Bundan böyle "Büro" olarak anılacaktır) seçecektir.

Madde 20 - Sekreter

20.1. Yönetim Organı'nın sekreteri Yetkili Makamın onayı ile Gıda ve Tarım Örgütü Genel Müdürlüğü tarafından belirlenecektir. Sekreter gerek duyulduğu ölçüde öngörülen personel yardımcı alacaktır.

20.2. Sekreter aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

(a) Yönetim Organı ve oluşturulabilecek yan kuruluşların oturumları için düzenleme ve idari destek sağlamak;

(b) Yönetim Organı'nın yürütmeyi düşündüğü özel görevler de dahil olmak üzere, bu görevlerin yerine getirilmesinde Yönetim Organı'na yardımcı olmak;

(c) Faaliyetleri Yönetim Organına rapor etmek;

20.3. Sekreter Antlaşmanın bütün Tarafları ve Genel Müdür ile iletişim kuracaktır :

- (a) Hayata geçirileceği altmış günlük süre içerisinde Yönetim Organı tarafından alınan kararlar;
- (b) Antlaşmanın şartlarına uygun olarak Sözleşme Taraflarının eline geçen bilgiler.

20.4. Sekreter, Yönetim Organı oturumları için dokümanları Birleşmiş Milletlerin altı dilinde hazır edecektir.

20.5. Sekreter Antlaşmanın amaçlarına ulaşması için, özellikle Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Sekreteryası dahil olmak üzere diğer kuruluşlar ve sözleşme organları ile işbirliği yapacaktır.

Madde 21 - Uyum

Yönetim Organı ilk oturumunda, bu Antlaşmada öngörülen şartlara uyumun sağlanması için ve uyumsuz konuların çözümü için bütüncül ve etkin prosedürleri ve işlemsel mekanizmaları dikkate alacak ve onaylayacaktır. Bu prosedür ve mekanizmalar özellikle gelişmekte olan ülkeler ile ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde, gerek duyulduğunda, yasal konularda danışmanlık ve yardım da dahil olmak üzere, tavsiye veya yardımların sunulması ve izlemeye alınmasını içerecektir.

Madde 22 - Anlaşmazlıkların Çözülmesi

22.1. İşbu Antlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasıyla ilgili olarak Sözleşme Tarafları arasında çıkabilecek herhangi bir anlaşmazlık olması durumunda, taraflar bu anlaşmazlıkları görüşmeler yoluyla çözüme kavuşturmak için her türlü çabayı gösterecektir.

22.2. Eğer ilgili taraflar anlaşmazlığı görüşmelerde bulunarak çözüme kavuşturamazlarsa, üçüncü tarafın aracılığını ve iyi niyetli yaklaşımını birlikte isteyebilirler.

22.3. İşbu Antlaşmanın herhangi bir zamanda tasdiki, kabulü, onaylanması veya muvafakat verilmesi halinde, Sözleşmeye imza koyan Taraflardan birisi yukarıdaki Madde 22.1 veya Madde 22.2'ye uygun olarak çözüme kavuşturulmayan bir anlaşmazlığı yazılı olarak Yediemine başvuruda bulunarak, aşağıdaki anlaşmazlıkların çözüm yollarından birisini ya da her ikisini de zorunlu olarak kabul ettiğini beyan eder.

- (a) Bu Antlaşmanın Kısım I Ek II'de yer alan prosedüre uygun olarak tahkim işlemleri,
- (b) Anlaşmazlığın Uluslararası Adalet mahkemesine gönderilmesi.

22.4. Eğer anlaşmazlığa düşen Taraflar, yukarıdaki Madde 22.3'e uygun olarak herhangi bir prosedürü veya yukarıdakiyle aynı prosedürü kabule şayan görmemişse, anlaşmazlık taraflar aksi yönde mutabakata varmadıkça, Sözleşmenin Kısım 2 Ek II'ye uygun olarak uzlaşma komisyonuna havale edilecektir.

Madde 23 - Sözleşmedeki Değişiklikler

23.1. Bu Sözleşmede değişiklik yapılması için Sözleşme Taraflarından herhangi birisi öneride bulunabilir.

23.2. İşbu Sözleşmede yapılabilecek değişiklikler Yönetim Organının herhangi bir oturumunda kabul edilecektir. Önerilen herhangi bir değişikliğin metni önerinin görüşüleceği oturumdan en az altı ay önce Sekreter tarafından Sözleşme Taraflarına iletilecektir.

23.3. Bu Sözleşme üzerinde yapılacak bütün değişiklikler sadece, Yönetim Organının oturumuna katılan Sözleşme Taraflarının oy birliği ile yapılabilecektir.

23.4. Yönetim Organı tarafından benimsenen herhangi bir değişiklik, belgenin Sözleşme Taraflarının üçte ikisi tarafından tasdik, kabul veya onayından itibaren doksansıncı günde, değişikliği tasdik, kabul ya da onaylayan Sözleşmenin Tarafları arasında yürürlük kazanacaktır. Bundan sonra, söz konusu değişiklik diğer Sözleşmeye Tarafların da bu ülkenin belgeyi tasdik edip, onaylaması ve kabul görmesinden sonra doksansıncı günde yürürlüğe girecektir.

23.5. Bu Maddenin amaçları bakımından, FAO'ne üye kuruluş tarafından verilen bir belge bu kuruluşa üye ülkeler tarafından verilmiş bir belge olarak sayılmayacaktır.

Madde 24 - Ekler

24.1. Bu Antlaşmanın ekleri Sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını oluşturacak ve bu Antlaşmaya yapılacak atıflar aynı zamanda eklerinden herhangi birine de yapılmış olacaktır.

24.2. Bu Antlaşmada Sözleşmede değişiklik yapılması ile ilgili olan Madde 23' de öngörülen şartlar ekler üzerinde yapılacak değişikliklere de uygulanacaktır.

Madde 25 - İmza

Bu Sözleşme 3 Kasım 2001 tarihinden 4 Kasım 2002 tarihine kadar FAO üyelerine ve FAO üyesi olmayan ancak Birleşmiş Milletler veya uzman kuruluşları ya da Uluslar Arası Atom Enerjisi üyesi olan Devletlerin imzasına açılmıştır.

Madde 26 - Tasdik, Kabul ve Onay

Bu Sözleşme Madde 25'de belirtilen FAO üyesi olan FAO üyesi olmayan devletlerin tasdik, kabul ve onayına tabidir. Tasdik, onay ve kabul belgeleri Yediemine gönderilecektir.

Madde 27 - Katılım

Bu Antlaşma, imzaya açıldığı tarihten itibaren FAO üyelerine ve FAO üyesi olmayan ancak Birleşmiş Milletler veya uzman kuruluşları ya da Uluslar Arası Atom Enerjisi üyesi olan Devletlerin katılımına açık olacaktır.

Madde 28 - Yürürlüğe Girme

28.1. Madde 29.2'de öngörülen şartlara tabi olarak, bu Antlaşma, FAO Üyelerinden en az kırk tasdik, kabul, onay ve katılım belgesinin gönderilmiş olması şartıyla, ve bunlardan yirmi tasdik, onay, kabul ve katılım belgesinin alınmasından sonra doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

28.2. Madde 28.1'e uygun olarak bu Antlaşmayı tasdik eden, kabul eden, onaylayan ve katılım mutabakatını sunan FAO üyeleri ve FAO üyesi olmayan ancak Birleşmiş Milletler veya uzman kuruluşları ya da Uluslar Arası Atom Enerjisi üyesi olan Devletler, kırkıncı tasdik, kabul, onay ve katılım belgesinin verilmesiyle birlikte, kendi tasdik, kabul, onay veya katılım belgesini verdikten sonraki doksanuncu günde Antlaşmayı yürürlüğe sokacaktır.

Madde 29 - FAO Üyesi Kuruluşlar

29.1. FAO Üyesi bir Kuruluş bu Antlaşma için tasdik, onay, kabul veya katılım belgesi vermesi halinde, Üye Kuruluş FAO tüzüğü'nün 11.7. maddesinde öngörülen şartlara uygun olarak, bu Antlaşmanın kabulü çerçevesinde gerekli olabilecek, FAO tüzüğü'nün 11.2. Maddesi uyarınca verilen yetkiye istinaden, yetki dağılımındaki değişiklikleri de bildirecektir. Antlaşmaya taraf olan herhangi bir devlet herhangi bir zamanda bu Antlaşmaya taraf olan bir FAO Üyesi Kuruluştan, bu Antlaşma kapsamındaki uygulamalardan Üye Kuruluş ya da Üyesi olan Devletlerden hangisinin sorumlu olduğu yönünde bilgi verilmesi talebinde bulunabilir. Üye kuruluş makul bir süre içerisinde bu bilgileri verecektir.

29.2. FAO üyesi bir Kuruluş tarafından verilen tasdik, kabul, onay, katılım ya da geri çekme belgesi, kuruluşun Üye Devletleri tarafından verilen bir belge olarak sayılmayacaktır.

Madde 30 - Çekince

İşbu Antlaşma üzerinde herhangi bir çekince konamaz.

Madde 31- Taraf Olmayanlar

Sözleşme Tarafları bu Sözleşmeye taraf olmayan FAO Üyesini veya başka bir Devleti bu Sözleşmeyi kabul etmeye teşvik edecektir.

Madde 32 - Geri Çekilme

32.1. Sözleşmenin Taraflarından birisi bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde herhangi bir zamanda bu Antlaşmadan geri çekildiğini Yediemine bildirir. Yediemin Sözleşmenin bütün Taraflarına durumu derhal bildirecektir.

32.2. Geri çekilme, bildirim alınacağı tarihten itibaren bir yıl içerisinde yürürlük kazanacaktır.

Madde 33 - Fesih

33.1. Geri kalan taraflar oybirliği ile aksi yönde bir karar almadıkça, işbu Antlaşma Sözleşme Taraflarının sayısının geri çekmeler nedeniyle kırkın altına düşmesiyle otomatik olarak feshedilmiş sayılır.

33.2. Sözleşme Taraflarının sayıca kırkın altına düşmesi durumunda Yediemin geri kalan bütün Taraflara bilgi verecektir.

33.3. Fesih durumunda, aktif varlıkların yönetimi Yönetim Organı tarafından benimsenen mali kurallara uygun olarak yapılacaktır.

Madde 34- Yediemin (Kayyum)

FAO Genel Müdürü bu Antlaşmada Yediemin olarak hareket edecektir.

Madde 35- Orijinal Metin

İşbu Sözleşmenin Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri eşit oranda orijinaldir.

EK I

ÇOK TARAFLI SİSTEME DAHİL OLAN ÜRÜN LİSTESİ

Gıda Ürünleri

Ürün

Ekmek ağacı

Kuşkonmaz

Yulaf

Pancar

Genus (Cins)

Artocarpus

Asparagus

Avena

Brassica et al

Gözlemler

Yalnızca ekmek meyvesi.

Cinsler şunları içermektedir: Brassica, Armoracia, Barbarea, Camelina, Camble, Diplotaxis, Eruca, Isatis, Lepidium, Raphanobrassica, Raphanus, Rorippa ve Sinapis. Bunlar lahanaya, kolza tohumu, hardal bitkisi, tere, roka, turp ve şalgam gibi yağlı tohumlar ve sebze ürünleri içermektedir. Lepidium meyenii (maca) türleri dışarıda tutulmuştur.

Bezelye

Nohut

Narenciye

Cajanus

Cicer

Citrus

Poncirus ve Fortunella cinsleri anaç olarak dahil edilmiştir.

Hindistan Cevizi

Aroid

Cocos

Colocasia,

Xanthosoma

Aroid kulkas, kokoyam, dasheen ve tanen içermektedir.

Havuç

Japon patatesi

Akdarı

Çilek

Ayçiçek

Arpa

Daucus

Dioscorea

Eleusine

Fragaria

Helianthus

Hordeum

Ürün

Tatlı Patates

Yeşil Bezelye

Mercimek

Elma

Manyok

Gen

Ipomoea

Lathyrus

Lens

Malus

Manihot

Gözlemler

Yalnızca manihot esculenta

Muz	Musa	Musa textilis hariç
Pirinç	Oryza	
İnci Akdan	Pennisetum	
Fasulye	Phaseolus	Phaseolus polyanthus hariç.
Bezelye	Pisum	
Çavdar	Secale	
Patates	Solanum	Tuberosa şubesi dahil, Solanum phureja hariç.
Patlıcan	Solanum	Maeongena şubesi dahil.
Süprügedansı	Sorghum	
Triticale	Triticosecale	
Buğday	Triticum et al	Agopyron, Elymus ve Secale dahil.
Bakla/Yem	Vicia	
Cowpea et al	Vigna	
Mısır	Zea	Zea perennis, Zea diploperennis ve Zea luxurians hariç.

Yem Bitkileri

Genera

BAKLAGİL YEM BİTKİLERİ

Astragalus	chinensis, cicer, arenarius
Canavalia	ensiformis
Coronilla	varia
Hedysarum	cicera, cilliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus
Lespedeza	cuneata, striata, stipulacea
Lotus	corniculatus, subbiflorus, uliginosus
Lupinus	albus, angustiflorus, luteus
Medicago	arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula
Melilotus	albus, officinalis
Onobrychis	vicifolia
Ornithopus	sativus
Prosopis	affinis, alba, chilensis, nigra, palida
Pueraria	phaseoloides
Trifolium	alexandrinum, alpestre, ambigium, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, ancarnatum, pratense, repens, resupinatum, rucpelianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum.

ÇAYIR YEM BİTKİLERİ

Andropogon	gayanus
Agropyron	cristatum, desertorum
Agrostis	stolonifera, tenuis
Alopecurus	pratensis
Arrhenatherum	elatius
Dactylis	glomerata
Festuca	arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra

Genera

Lolium	hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum
Phalaris	aquatica, arundinacea
Phleum	pratense
Poa	alpina, annua, pratensis
Tripsacum	laxum

DİĞER YEM BİTKİLERİ

Atiplex	halimus, nummularia
Salsola	vermiculata

EK II

Kısım 1

TAHKİM

Madde 1

Talepte bulunan taraf Sekreterliğe başvurarak anlaşmazlığa düşen tarafların Madde 22 uyarınca anlaşmazlığı tahkime götüreceğini bildirir. Bildirim tahkime götürülecek konuyu ve özellikle de bu Antlaşma maddelerini, bunun uygulanması ve yorumlanması ile ilgili konuları belirtecektir. Eğer anlaşmazlığa düşen taraflar Tahkim Kurulu Başkanının önünde anlaşmazlık mevzuu üzerinde bir mutabakat sağlayamazlarsa, tahkim kurulu anlaşmazlık konusunu belirleyecektir. Sekreter alınan bütün bilgileri bu Antlaşmanın bütün Taraflarına iletacaktır.

Madde 2

1. Anlaşmazlık iki taraf arasındaysa, tahkim kurulu üç üyeden oluşacaktır. Anlaşmazlığa düşen tarafların her biri bir hakem atayacak ve atanmış iki hakem aralarında uzlaşarak üçüncü hakemi belirleyecek olup bu üçüncü hakem Başkan olarak hareket edecektir. Başkan anlaşmazlığa düşen taraflardan herhangi birinin uyuşmasını taşımayacak veya anlaşmazlığa düşen tarafların herhangi birinde ikamet etmeyecek ya da bunların herhangi birisi tarafından istihdam edilmeyeceği gibi başka bir davada da herhangi bir sıfatla müdahil olmayacaktır.

2. Sözleşme Taraflarından ikiden fazlası arasında bir ihtilaf vuku bulması halinde, anlaşmazlığa düşen taraflar birlikte uzlaşarak bir hakem belirleyeceklerdir.

3. İlk atamada belirtilen şekilde boş kalan pozisyonlar doldurulacaktır.

Madde 3

1. Eğer tahkim kurulunun Başkanı ikinci hakemin belirlenmesinden sonraki iki ay içerisinde atanmazsa, FAO Genel Müdürlüğü anlaşmazlığa düşen taraflardan herhangi birinin isteği üzerine bir sonraki iki aylık süre içerisinde Başkanı atayacaktır.

2. Eğer anlaşmazlığa düşen taraflardan herhangi birisi talebin alınmasından itibaren iki ay içerisinde bir hakem atanmazsa, diğer taraf atamayı bir sonraki iki aylık süre içerisinde yapacak olan FAO Genel Müdürlüğüne durumu bildirecektir.

Madde 4

Tahkim kurulu kararlarını bu Antlaşma ve uluslararası kanun hükümlerine göre verecektir.

Madde 5

Anlaşmazlığa düşen taraflar aksi yönde bir mutabakata varmadıkça, tahkim kurulu kendi prosedürlerini tayin edecektir.

Madde 6

Tahkim kurulu, anlaşmazlığa düşen taraflardan birisinin isteği üzerine, ara koruyucu önlemleri esas olarak önerebilecektir.

Madde 7

Anlaşmazlığa düşen taraflar kendi ellerindeki bütün imkânları kullanacak ve tahkim kurulunun çalışmalarını kolaylaştıracaktır:

(a) İlgili bütün bilgi, belge verecekler ve kolaylık göstereceklerdir.

(b) Gerek duyulması halinde, eksper ve uzman çağırılacak ve onlardan kanıt istenecektir.

Madde 8

Anlaşmazlığa düşen taraflar tahkim kurulunun işlemlerini yürütmesi sırasında elde ettikleri gizli bilgileri tutmaktan sorumlu olacaktır.

Madde 9

Davanın özel bir yapısı olmasından dolayı tahkim kurulu aksi yönde bir saptamada bulunmadıkça, tahkim masrafları anlaşmazlık içerisinde olan taraflar arasında eşit miktarda paylaşılacaktır. Tahkim kurulu bütün giderlerin bir kaydını tutacak ve anlaşmazlık içerisinde olan taraflara kesin bir hesap çıkaracaktır.

Madde 10

Davanın kararından etkilenebilecek olan ve anlaşmazlık mevzuundan yasal anlamda bir menfaati bulunan Sözleşme Taraflarından herhangi birisi kurulun rızasıyla işlemlere müdahale edebilecektir.

Madde 11

Kurul anlaşmazlık konusu ile doğrudan alakalı olmayan karşı talepleri dinleyecek ve bunlar üzerinde saptamada bulunabilecektir.

Madde 12

Tahkim kurulu usul ve esasları ile ilgili kararları üyelerinin oy çokluğu ile alacaktır.

Madde 13

Eğer anlaşmazlığa düşen taraflardan birisi tahkim kurulunun karşısına çıkmazsa veya davayı savunamazsa, diğer taraf kuruldan işlemlere devam etmesini ve bir karara varmasını isteyebilecektir. Anlaşmazlık içerisinde olan taraflardan birinin yokluğu ya da anlaşmazlığa düşen taraflardan birisinin talebini savunamaması, işlemler açısından bir engel teşkil etmeyecektir. Kesin karara varmadan önce, tahkim kurulu talebin kanunen ve esas olarak incelenmiş olduğu konusunda kendisini tatmin etmiş olması gerekmektedir.

Madde 14

Kurul beş ayı geçmeyecek bir süre ile süre uzatımı verilmesi gerekli olmadıkça, başvurunun usulüne uygun olarak yapıldığı tarihten itibaren beş ay içerisinde kesin kararını verecektir.

Madde 15

Tahkim kurulunun kesin kararı anlaşmazlık konusu ile sınırlı olacak ve gerekçeleri belirtecektir. Kesin karara varıldığı tarihte oturuma katılan üyelerin adlarını da belirtecektir. Kurulun herhangi bir üyesi kesin karara karşı itiraz ya da şerh koyabilecektir.

Madde 16

Karar anlaşmazlığa düşen taraflar üzerinde bağlayıcı olacaktır. Anlaşmazlık içerisinde olan taraflar önceden temyize gitme konusunda mutabakata varmadıkça, temyize gidilmeyecektir.

Madde 17

Kesin kararın yorumlanması ya da yorumlanma şekli ile ilgili olarak anlaşmazlığa düşen taraflar arasında bir tezatlık çıkması durumunda, taraflardan herhangi birisi kesin kararı, kararı veren tahkim kuruluna sunabilecektir.

Kısım 2

UZLAŞMA

Madde 1

Ortaya çıkan ihtilafın taraflarından birinin isteği üzerine bir uzlaşma komisyonu kurulacaktır. Komisyon, ihtilafın tarafları aksi yönde bir mutabakata varmadıkça, ikisi ilgili taraflarca belirlenmek üzere ve bu üyeler tarafından seçilen Başkan ile birlikte beş üyeden oluşacaktır.

Madde 2

Antlaşmanın ikiden fazla Tarafı arasında çıkan anlaşmazlıklarda, ortaya çıkan ihtilafın benzer çıkarları olan tarafları komisyondaki kendi üyelerini anlaşarak atayacaklardır. İhtilafın taraflarının

iki ya da daha fazlasının farklı bir çıkarı varsa veya benzer çıkarı oldukları konusunda aralarında bir mutabakat sağlanmamışsa, üyelerini ayrı ayrı atayacaklardır.

Madde 3

İhtilafın tarafları atamaları uzlaşma komisyonunun oluşturulması yönünde yapılan talepten itibaren iki ay içerisinde yapmazsa, FAO Genel Müdürü talepte bulunan tarafların istemeleri halinde, bu atamaları sonraki iki aylık süre içerisinde yapar.

Madde 4

Eğer uzlaşma komisyonunun Başkanı son olarak atanan komisyon üyesinin atandığı tarihten itibaren iki ay içerisinde seçilmezse, FAO Genel Müdürü talepte bulunan tarafların istemeleri halinde, Başkanın atamasını sonraki iki aylık süre içerisinde yapar.

Madde 5

Uzlaşma Komisyonu üyelerinin oy çokluğu ile kararlarını alır. İhtilafın taraflarının aksi yönde bir mutabakatı olmadıkça, kendi prosedürlerini belirleyeceklerdir. Tarafların iyi niyetle değerlendirmeye alacağı anlaşmazlığın çözümüne ilişkin önerilerini ortaya koyacaklardır.

Madde 6

Uzlaşma komisyonunun yeterliği konusunda ortaya çıkan anlaşmazlık komisyon tarafından karara bağlanacaktır.

Türkiye adına

: *Necati UTKAN*

Türkiye'nin İtalya Büyükelçisi

4.11.2002

İmza

Yukarıdaki imza, Kasım 2001 tarihinde yapılan FAO Konferansının otuz birinci oturumunda FAO Tüzüğü'nün XIV. Maddesi uyarınca, uyarılanan Gıda ve Tarım İçin Bitki Genetik Kaynakları Uluslar Arası Sözleşmesinin 25. Maddesine atfen atılan imzadır.

